

WOJEWODA DOLNOŚLĄSKI

Wrocław, dnia 7 sierpnia 2023 r.

ZP-NKWR.431.2.40.2023.AO

Pani
Ewelina Maruchniak
Kierownik
Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej
w Jerzmanowej

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

W dniach 20-21 lipca 2023 r. na podstawie art. 186 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tekst jedn. Dz. U. z 2023 r. poz. 1426) zwanej dalej „ustawą”, kontrolerzy z Wydziału Zdrowia i Polityki Społecznej Dolnośląskiego Urzędu Wojewódzkiego we Wrocławiu Aleksandra Ogrodnik – inspektor wojewódzki, przewodnicząca zespołu oraz Edyta Kubicka – starszy inspektor wojewódzki, przeprowadzili kontrolę kompleksową w trybie zwykłym w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Jerzmanowej przy ul. Głogowskiej 7, zwanym w dalszej części niniejszego wystąpienia „Ośrodkiem” lub „GOPS”.

Przedmiotem kontroli była organizacja systemu pracy z rodziną w gminie oraz zgodność zatrudniania asystenta rodziny z wymogami kwalifikacyjnymi określonymi w ustawie, w okresie od 1 lipca 2022 r. do 20 lipca 2023 r. Kontrolę przeprowadzono zgodnie z zatwierdzonym w dniu 22 czerwca 2023 r. przez Wojewodę Dolnośląskiego Planem Kontroli na II półrocze 2023 r.

W okresie objętym kontrolą, funkcję Kierownika Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Jerzmanowej pełniła Pani Ewelina Maruchniak odpowiedzialna za realizację zadań w ocenianych obszarach.

W zakresie działalności jednostki podlegającej kontroli wydaje się ocenę pozytywną z nieprawidłowościami, a jej uzasadnieniem jest ustalony stan faktyczny i prawny. Przyczyną stwierdzonych nieprawidłowości mogło być nieprzestrzeganie przepisów prawa oraz

niewystarczający nadzór nad realizacją zadań. Nie spowodowały one jednak skutków dla kontrolowanej działalności i ostatecznego wykonania zadań.

Kontrola została odnotowana w książce kontroli pod numerem 16. Postępowanie kontrolne przeprowadzono na podstawie dokumentacji merytorycznej realizowanych zadań, aktów prawa miejscowego, dokumentacji z akt osobowych potwierdzającej kwalifikacje zawodowe pracownika, a także pisemnych oświadczeń złożonych przez kierownika GOPS.

W toku przeprowadzonych czynności ustalono:

Uchwałą nr LXVII/486/2023 Rady Gminy Jerzmanowa z dnia 12 lipca 2023 r. w sprawie zmiany Statutu Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Jerzmanowej przyjęto przedmiotowy dokument, w którym wskazano, że GOPS w Jerzmanowej realizuje zadania m.in. z ustawy. (dowód: akta kontroli str. 16)

Zarządzeniem kierownika Ośrodka z dnia 11 stycznia 2019 r. przyjęto Regulamin Organizacyjny Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Jerzmanowej. Zapisy Regulaminu dotyczyły m.in. struktury organizacyjnej tj. wskazywały osoby zatrudnione w Ośrodku, w tym również na stanowisku asystenta rodziny. (dowód: akta kontroli str. 16)

W świetle art. 176 pkt 1 ustawy, do zadań własnych gminy należy opracowanie i realizacja 3 – letnich gminnych programów wspierania rodziny. Uchwałą nr XXXV/256/2021 Rady Gminy Jerzmanowa z dnia 27 stycznia 2021 r. przyjęto Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Jerzmanowa na lata 2021-2023. Jako cel główny Programu wskazano *wspieranie rodzin poprzez prowadzenie działań i tworzenie warunków sprzyjających prawidłowemu wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Rozwój systemu wsparcia rodziny skoncentrowanego na realizacji działań profilaktycznych oraz skutecznej interwencji.* W dokumencie zawarto także diagnozę i określono m.in. cele szczegółowe, realizatorów i partnerów, harmonogram realizacji działań, efekty, źródła finansowania, a także odniesiono się do kwestii jego monitoringu i ewaluacji. Program poprzedzono diagnozą społeczną oraz analizą SWOT Gminy. (dowód: akta kontroli str. 16)

Zgodnie z art. 179 ust. 1 ustawy *w terminie do dnia 31 marca każdego roku wójt składa radzie gminy roczne sprawozdanie z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny oraz przedstawia potrzeby związane z realizacją zadań.* Rada Gminy w Jerzmanowej przyjęła Sprawozdanie z realizacji Programu Wspierania Rodziny w Gminie Jerzmanowa za 2022 r. dnia 27 marca 2023 r. (dowód: akta kontroli str. 17)

W świetle art. 10 ust. 1 ustawy, pracę z rodziną organizuje gmina lub podmiot, któremu gmina zleciła realizację tego zadania na podstawie art. 190 ustawy. Gmina realizowała cele Programu Wspierania Rodziny m.in. poprzez przydzielanie asystenta rodziny rodzinom

przeżywającym trudności w wypełnianiu swoich funkcji, co było zgodne z art. 11 ustawy oraz zapewniała współpracę z pracownikami socjalnymi Ośrodka. Realizując zadanie ustawowe ujęte w Gminnym Programie Wspierania Rodziny w Gminie Jerzmanowa na lata 2021-2023 oraz w myśl art. 10 ust. 3 ustawy, rodzinom przeżywającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych w Gminie zapewniano:

I. Konsultacje i poradnictwo specjalistyczne:

Pomoc psychologiczna dla mieszkańców Gminy udzielana była w Ośrodku w Jerzmanowej, gdzie zatrudniony był psycholog. Dyżury specjalisty odbywały się w drugą i ostatnią środę miesiąca od godziny 13.00 do godziny 18.00. W ubiegłym roku z pomocy psychologicznej skorzystały dwie rodziny objęte wsparciem asystenta rodziny. W ramach wsparcia psychologicznego odbyło się 17 spotkań. Ponadto na terenie Gminy funkcjonował punkt konsultacyjny dla osób uzależnionych od alkoholu, członków ich rodzin i osób doświadczających przemocy, gdzie wsparcia udzielał terapeuta. Z jego usług w 2022 r. skorzystało 21 osób w ramach 62 porad, a 5 rodzin uczestniczyło w terapii uzależnień. Ponadto w Gminie Jerzmanowa funkcjonowały dwa stowarzyszenia: *Głogowskie Stowarzyszenie „Otwarte Drzwi”*, którego działalność dotyczyła zapobiegania alienacji różnych grup społecznych, udzielania pomocy rodzinom dotkniętym problemem choroby nowotworowej, a także profilaktyki, poradnictwa, streetworkingu i prowadzenia szkoły dla rodziców. Działalność drugiego stowarzyszenia pod nazwą *Stowarzyszenie dla dzieci i młodzieży Szansa - Centrum Pomocy Dzieciom* polegała na pracy z dziećmi, które doświadczyły przemocy fizycznej, emocjonalnej, zaniedbania, seksualnej oraz dziećmi z myślami lub próbami samobójczymi, będącymi w sytuacji żałoby i poczuciu straty. Stowarzyszenie zapewniało wsparcie psychologiczne i pomoc dwóch lekarzy psychiatrów.

Ponadto dzieci i rodziny wymagające pomocy psychologicznej kierowane były także do Powiatowej Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Głogowie. Zgodnie z oświadczeniem kierownika w Poradni prowadzono m.in. Szkołę dla Rodziców i Wychowawców w ramach ogólnopolskiego programu profilaktycznego i psychoedukacyjnego. Zajęcia odbywały się raz w tygodniu w stałych 12 osobowych grupach. W okresie sprawozdawczym odbyła się jedna edycja Szkoły dla Rodziców, z której skorzystała jedna rodzina z Gminy Jerzmanowa.

II. Terapie i mediacje:

Z wyjaśnień kierownika GOPS wynika, że Gmina umożliwiała uczestnictwo w terapii prowadzonej przez psychologa zatrudnionego w Ośrodku. Mieszkańcy mogli także korzystać z nieodpłatnej pomocy ww. stowarzyszeń w formie terapii i mediacji.

III. Usługi dla rodzin z dziećmi, w tym usługi opiekuńcze i specjalistyczne:

Z informacji uzyskanych od kierownika Ośrodka wynika, iż z uwagi na brak zapotrzebowania nie były udzielane usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze dla rodzin z dziećmi. W okresie objętym kontrolą do Ośrodka nie wpłynął żaden wniosek w tym zakresie.

IV. Pomoc prawną:

Zgodnie z oświadczeniem kierownika mieszkańcy Jerzmanowej mogli korzystać z nieodpłatnej pomocy prawnej w Głogowie. Pracownicy GOPS informowali klientów o dyżurach oraz godzinach przyjęć punktów udzielających pomocy prawnej. W Głogowie funkcjonowały trzy takie punkty. Jeden mieścił się w Miejskim Centrum Wspierania Rodziny (czynny od poniedziałku do środy w godzinach od 8.00 do 12.00 oraz od czwartku do piątku od 12.00 do 16.00), dwa następne punkty mieściły się w Starostwie Powiatowym w Głogowie (pierwszy czynny w poniedziałki, środy i piątki w godzinach od 11.30 do 15.30 oraz we wtorki i czwartki od godziny 7.30 do 11.30, drugi czynny w poniedziałki, środy i piątki w godzinach od 7.30 do 11.30 oraz we wtorki i czwartki od godziny 11.30 do 15.30).

V. Grupy wsparcia:

W okresie objętym kontrolą na terenie Gminy Jerzmanowa nie funkcjonowały grupy wsparcia. Żadna rodzina korzystająca ze wsparcia asystenta rodziny lub pracownika socjalnego nie zgłaszała chęci uczestnictwa w takiej formie pomocy. *(dowód: akta kontroli str. 18-21)*

Ustalono, że w okresie objętym kontrolą w GOPS zatrudniony był jeden asystent rodziny. Zgodnie z art. 17 ust. 3 ustawy, jego praca nie była łączona z pełnieniem obowiązków pracownika socjalnego na terenie gminy, w której praca ta była wykonywana. Asystent rodziny nie prowadził także postępowań z zakresu świadczeń realizowanych przez gminę. Liczba rodzin, z którymi asystent prowadził w tym samym czasie pracę nie przekraczała 15 i realizowana była w miejscu zamieszkania rodziny lub miejscu przez nią wskazanym. W okresie objętym kontrolą pracą asystenta rodziny zostało wspartych 12 rodzin.

(dowód: akta kontroli str. 17, 33)

W pieczy zastępczej przebywało 6 dzieci z 6 rodzin. Asystent rodziny prowadził pracę z rodziną jednego dziecka, do momentu wyjazdu rodziców biologicznych za granicę. Z pozostałymi rodzinami dzieci przebywających w pieczy zastępczej nie prowadzono współpracy z uwagi na pozbawienie władzy rodzicielskiej rodziców. *(dowód: akta kontroli str. 27)*

Kontrola wybranych akt pracy asystenta z rodziną wykazała, że:

- w przypadku, gdy Ośrodek powziął informację o rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych, pracownik socjalny przeprowadzał rodzinny wywiad środowiskowy na zasadach określonych w ustawie

z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (tekst jedn. Dz. U. z 2023 r. poz. 901). Następnie po dokonaniu analizy sytuacji rodziny, z której wynikała konieczność przydzielenia asystenta rodziny, pracownik socjalny wnioskował o powyższą formę wsparcia do kierownika GOPS;

- rodzina pisemnie wyrażała zgodę na współpracę z asystentem rodziny;
- wspieranie rodziny było prowadzone za jej zgodą i aktywnym udziałem;
- zgodnie z art. 15 ust. 3 ustawy, dla rodziny opracowywano plan pracy z rodziną. W planach wskazywano działania rodziny i asystenta rodziny oraz przewidywane efekty. Za każdym razem wyznaczano trzymiesięczny termin realizacji planu;
- zgodnie z art. 15 ust. 1 pkt 15 ustawy, do zadań asystenta rodziny należy w szczególności dokonywanie okresowej oceny sytuacji rodziny, nie rzadziej niż co pół roku i przekazywanie jej podmiotowi, o którym mowa w art. 17 ust. 1 ustawy, tj. kierownikowi ośrodka pomocy społecznej. Analiza akt rodziny wykazała, że asystent terminowo sporządzał ww. dokumenty- co trzy miesiące, które zawsze były pieczętowane i podpisywane przez kierownika Ośrodka.

W teczkach rodzin znajdowały się również inne dokumenty wytworzone przez asystenta rodziny, m.in.: „dziennik wizyt asystenta w środowisku rodzinnym”, podpisywany przez członka rodziny po każdej wizycie. *(dowód: akta kontroli str.51)*

W świetle art. 176 pkt 3 lit. b oraz pkt 4 lit. c ustawy, do zadań własnych gminy należy organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających oraz finansowanie kosztów związanych z udzielaniem pomocy, o której mowa w art. 29 ust. 2 ustawy, ponoszonych przez rodziny wspierające. Kierownik GOPS poinformował, że Ośrodek podejmował działania celem pozyskania ww. rodzin (ogłoszenia o naborze dla rodzin chętnych), jednakże dotychczas żadna rodzina nie zgłosiła swojej kandydatury do pełnienia tej roli. *(dowód: akta kontroli str. 22)*

Zgodnie z art. 176 pkt 3 lit. c ustawy, gmina ma obowiązek prowadzić placówkę wsparcia dziennego. Na terenie Gminy Jerzmanowa nie funkcjonowały placówki wsparcia dziennego, co stanowi nieprawidłowość. Organ kontroli powiadomi odrębnym pismem Wójta Gminy o braku realizacji zadania własnego w zakresie prowadzenia placówek wsparcia dziennego i zapewnienia w nich miejsc dla dzieci. *(dowód: akta kontroli str. 22)*

Na dzień kontroli Gmina realizowała zadanie własne w postaci współfinansowania pobytu dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej w stosunku do 6 dzieci. Zgodnie z art. 191 ust. 9 i 10 ustawy, wydatki powinny być ponoszone odpowiednio w wysokości:

- 10% w pierwszym roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej,

- 30% w drugim roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej,
- 50% w trzecim roku i następnych latach pobytu dziecka w pieczy zastępczej.

W okresie objętym kontrolą odpłatność gminy za dzieci przebywające w pieczy zastępczej wynosiła 10 %, 30 % i 50 % kosztów. *(dowód: akta kontroli str. 27-32)*

Analiza akt osobowych wykazała, iż asystent rodziny posiadał kwalifikacje zgodne z art. 12 ustawy, zatrudniony był w oparciu o umowę o pracę. *(dowód: akta kontroli str. 17)*

Zgodnie z art. 12 ust. 2 ustawy asystent rodziny jest obowiązany do systematycznego podnoszenia swoich kwalifikacji w zakresie pracy z dziećmi lub rodziną, w szczególności przez udział w szkoleniach oraz samokształcenie, art. 176 pkt 4 lit. b ustawy stanowi natomiast, że Gmina ma je finansować. Z przedstawionej przez kierownika dokumentacji wynika, że asystent rodziny w okresie objętym kontrolą nie brał udziału w żadnym szkoleniu podnoszącym kompetencje zawodowe, co stanowi nieprawidłowość. *(dowód: akta kontroli str. 17)*

Stosując art. 177 ustawy, w okresie objętym kontrolą Ośrodek realizował rządowe programy z zakresu wspierania rodziny m.in.: „Maluch +”, „Posiłek w szkole i w domu” czy „Karta Dużej Rodziny”. *(dowód: akta kontroli str. 25-26)*

W wyniku przeprowadzonej kontroli kompleksowej w trybie zwykłym Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Jerzmanowej stwierdza się nieprawidłowości:

1. Asystent rodziny nie podnosił swoich kwalifikacji zawodowych.
2. Brak placówek wsparcia dziennego.

W zakresie nieprawidłowości nr 1 wydaje się Gminnemu Ośrodkowi Pomocy Społecznej w Jerzmanowej zalecenie pokontrolne:

1. Należy podjąć działania zmierzające do podnoszenia kwalifikacji asystenta rodziny.

Podstawa prawna: art. 12 ust. 2, art. 176 pkt 2 i pkt 4 lit. b ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tekst jedn.: Dz. U. z 2023 r. poz. 1426)

Termin realizacji: niezwłocznie.

Wykazana pod numerem 2 nieprawidłowość leży po stronie Gminy, w związku z czym zostanie o niej powiadomiony odrębnym pismem Wójt Gminy.

Pouczenie

Zastrzeżenia do wystąpienia pokontrolnego, w tym wystąpienia niezawierającego zaleceń pokontrolnych, składa się na zasadach określonych w art. 197d ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tekst jedn.: Dz. U. z 2023 r. poz.

1426). Proszę w terminie do dnia **31 sierpnia 2023 r.** powiadomić Wojewodę Dolnośląskiego o sposobie realizacji zalecenia, uwag i wniosków przedstawionych w niniejszym wystąpieniu pokontrolnym.

.....
Cisacka
(przewodniczący zespołu kontrolnego)

.....
Ehry
(kontroler)

Z up. WOJEWODY DOLNOŚLĄSKIEGO

.....
Danuta Zawitka
ZASTĘPCA DYREKTORA WYDZIAŁU
Zdrowia i Polityki Społecznej
.....
(kierownik komórki do spraw kontrolnych)